

Kritik mot Kriminalvården för dröjsmål med att rätta felaktiga uppgifter om en intagen

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 15 juni 2020 klagade AA på att Kriminalvården behandlat felaktiga uppgifter om honom. Anmälan riktades mot anstalterna Kumla, Hällby och Österåker. Han anförde i huvudsak följande.

Han avtjänar ett fängelsestraff för grovt narkotikabrott och vapenbrott av normalgraden. I tingsrättens dom stod det först att han hade dömts för grovt vapenbrott men tingsrätten korrigerade brottsrubriceringen i en skriftlig rättelse av domen. Kriminalvården har dock inte rättat uppgiften trots att han påpekat saken tre gånger i tre olika anstalter. Den första gången påtalade han felet för en utredare i anstalten Kumla, riksmottagningen, som sade att det skulle lösa sig. Det andra tillfället var i anstalten Hällby. I en ansökan om förflyttning till en annan anstalt hade kriminalvårdsinspektören skrivit att han var dömd för grovt vapenbrott. Efter att han uppmärksammat tjänstemannen på felet korrigerades uppgiften i ansökan. I samband med att han förberedde sin ansökan om ändrade särskilda villkor upptäckte han för tredje gången att uppgiften om brottets allvarlighetsgrad var fel. När han påpekade detta för klienthandläggaren i anstalten Österåker påstod hon att det som står i datorn måste vara korrekt och att det inte är deras jobb att rätta till felet. Anstalten Österåker nekade honom också att ringa till tingsrätten, hovrätten och frivården för att själv försöka få till stånd en rättelse.

Utredning

JO begärde att Kriminalvården skulle yttra sig över det som AA anförde.

Kriminalvårdens remissvar

I sitt remissvar, daterat den 29 september 2020, anförde Kriminalvården, rättsenheten vid huvudkontoret, genom chefen för sektionen för verksjuridik, följande:

Utredning

Uppgifter om sakförhållandena har hämtats in från region Mitt och region Stockholm. Av uppgifterna framgår i huvudsak följande.

Region Stockholm

Efter att AA påtalat att fel domsuppgift var registrerad kontrollerade anstaltspersonal domen som då kunde konstatera att det AA uppgett stämde. Det gjordes ett ärende angående rättelse som skickades till huvudkontoret. Det visade sig sedermera att ärendet skulle skickas till polisen istället, vilket också gjordes. Det har antecknats att AA har talat med frivården om felet. Telefonsamtal hanteras dock formlöst och det är relativt ofta så att de inte kan genomföras omgående, utan den intagne får vänta till dess samtal lämpligen kan ske.

Region Mitt

I riksmottagningens utredning har det vid ett tillfälle angetts fel domsuppgift. I Kriminalvårdens beslut om särskilda villkor är dock uppgifterna korrekt återgivna. Vad gäller placeringsunderlaget som upprättats vid anstalten Hällby har fel domsuppgift angetts. Uppgifterna automatgenereras dock från Kriminalvårdsregistret (KVR) vilket innebär att anstalten inte kan påverka vad som kommer att återges. Den namngivna kriminalvårdsinspektören minns att han har haft en dialog med AA i frågan och att uppgifterna var korrekta. Trots detta har det alltså automatgenererats felaktiga uppgifter i placeringsunderlaget. Anstalten har ingen behörighet att ändra dessa uppgifter i KVR och det vidtogs inte någon åtgärd för att få uppgifterna korrigerade, eftersom detta tyvärr glömdes bort. Vid sökning i KVR den 10 september 2020 framgår de korrekta domsuppgifterna.

Rättslig reglering

Enligt 7 kap. 4 § första meningen fängelselagen (2010:610) får en intagen stå i förbindelse med en annan person genom elektronisk kommunikation i den utsträckning det lämpligen kan ske.

Av Kriminalvårdens föreskrifter och allmänna råd för fängelse (KVFS 2011:1), FARK Fängelse, framgår att med uttrycket lämpligen kan ske i 7 kap. 4 § fängelselagen avses praktiska förutsättningar för elektronisk kommunikation, t.ex. vad som är möjligt med hänsyn till anstaltens rutiner samt tillgången till personal och utrustning för sådan kommunikation.

Av 5 § fängelseförordningen (2010:2010) framgår att det för varje intagen ska föras en journal som dokumenterar den intagnes verkställighet. Det framgår också att det av journalen ska framgå vem som har dokumenterat en viss uppgift och när det gjordes.

Av 2 kap. 15 § brottsdatalagen (2018:1177) framgår bl.a. att alla rimliga åtgärder ska vidtas för att personuppgifter som med hänsyn till ändamålet med behandlingen är felaktiga eller ofullständiga utan onödigt dröjsmål rättas och för att förhindra att sådana uppgifter lämnas ut eller görs tillgängliga. Personuppgifter som är inaktuella ska uppdateras om det är nödvändigt.

Enligt 14 kap. 3 § FARK Fängelse ska det vid rättelse av en felaktighet i journalen, utöver vad som framgår av 5 § andra stycket fängelseförordningen, anges vad rättelsen bestod i.

Kriminalvårdens bedömning

Det har framkommit att en felaktig domsuppgift varit registrerad i KVR avseende AA. När han påtalade detta kontrollerades uppgiften och åtgärder vidtogs för att få till stånd en rättelse. Korrigeringen tog längre tid än vad som hade varit önskvärt, bland annat eftersom begäran om ändring först skickades fel. Det har dock inte framkommit att AA på något sätt har påverkats negativt av den felaktiga domsuppgiften.

Vad gäller frågan om AA har nekats telefonsamtal för att få till stånd en korrigering av den felaktiga uppgiften finns inte något beslut om detta. En anstalt har rätt att begränsa genomförandet av telefonsamtal till dess att de lämpligen kan ske och det har inte framkommit att AA inte har fått genomföra samtalen vid en sådan tidpunkt. Den felaktiga uppgiften är därtill numera korrigerad.

En dryg vecka innan remissvaret kom in till JO kompletterade AA sin anmälan och anförde i huvudsak följande. Den 21 september 2020 fick han svar på sin begäran om omprövning av de särskilda villkoren. Kriminalvården avlog ansökan vilket påverkar hans möjlighet till s.k. utslussning. Myndighetens riskbedömning bygger på den felaktiga premissen att han är dömd för grovt vapenbrott.

Till sin skrivelse fogade AA ett beslut om särskilda villkor daterat den 21 september 2020. I beslutet anges bl.a. att AA är dömd för grovt vapenbrott.

Med anledning av de tillkommande uppgifterna begärde JO att Kriminalvården skulle yttra sig på nytt över det som AA anförde.

Kompletterande remissvar

I det kompletterande remissvaret anförde Kriminalvården, rättsenheten vid huvudkontoret, genom chefen för sektionen för verksjuridik, följande:

Utredning

Efter att AA inkom med kompletterande uppgifter har JO begärt att Kriminalvården återigen ska yttra sig i ärendet. Uppgifter har hämtats in från Kriminalvårdsregistret (KVR).

AA har till JO gett in ett beslut avseende särskilda villkor fattat den 21 september 2020. I beslutet anges den felaktiga uppgiften att han är dömd för grovt vapenbrott. Korrekt uppgift är att han är dömd för vapenbrott av normalgraden. Detta påpekade AA och den 13 oktober 2020 fattades ett nytt beslut vari bl.a. följande anges. ”Kriminalvården vill förtydliga att det rör sig om ett skrivfel som inte varit avgörande för beslutet, och som genom detta beslut är korrigerat.”

Kriminalvårdens bedömning

Det är beklagligt att fel brottsrubricering angavs i beslutet från den 21 september 2020. Såsom angetts ovan har det dock fattats ett nytt beslut där felaktigheten är åtgärdad och felaktigheten har inte haft en avgörande betydelse för bedömningen. AA kan alltså inte anses ha påverkats negativt av det aktuella misstaget.

Till yttrandet fogades en kopia av ett beslut om särskilda villkor daterat den 13 oktober 2020. I beslutet anges bl.a. att AA är dömd för vapenbrott.

AA gavs tillfälle att kommentera remissvaren.

Rättslig reglering

Kriminalvården har i sitt remissvar redogjort för de bestämmelser som har betydelse i ärendet.

Bedömning

Av utredningen framgår att Kriminalvården i flera sammanhang har behandlat en felaktig uppgift om vilket brott AA dömts för. Det är en självklarhet att uppgifter om enskilda som en myndighet hanterar ska vara korrekta. Särskilt allvarligt är det när den felaktiga uppgiften innebär att det framstår som att en enskild har dömts för allvarligare brottslighet än vad som är fallet. Att det har förekommit en felaktig uppgift om AA i Kriminalvårdens datorsystem och i handlingar som myndigheten upprättat är givetvis inte acceptabelt. Det är inte utrett hur lång tid det tog innan uppgiften korrigerades. Processen tycks dock ha fördröjts både genom att ärendet skickades fel och för att behovet av en korrigerings glömdes bort. Under alla förhållanden kan jag konstatera att den felaktiga uppgiften inte rättats så skyndsamt som brottsdatalagen (2018:1177) kräver.

Kriminalvården har bekräftat att fel brottsrubricering angavs i beslutet om AA:s särskilda villkor den 21 september 2020. Det kompletterande yttrandet ger inte svar på om uppgiften var automatgenererad på det sätt som Kriminalvården har uppgett i det första remissvaret. Oavsett hur det förhåller sig med detta är det anmärkningsvärt att den felaktiga uppgiften togs in i ett beslut som fattades nästan tre månader efter att JO:s remiss skickades till myndigheten. Även om den felaktiga brottsrubriceringen inte ska ha påverkat utgången i ärendet är det ånyo inträffade väldigt bekymmersamt och ger intryck av nonchalans.

Sammanfattningsvis är jag mycket kritisk till hur Kriminalvården har hanterat frågan om att se till att den brottslighet som AA dömts för återgetts korrekt i olika sammanhang.

När det gäller AA:s önskemål att ringa till olika myndigheter ger det som har kommit fram genom utredningen inte mig anledning att rikta någon kritik mot Kriminalvården eller att göra några andra uttalanden.

Ärendet avslutas.

Katarina Pahlsson

Ärendet har föredragits av Moa Skerfving. Byråchefen Catrine Björkman har deltagit i beredningen.